

Dues confiances

Entre les raons que converteixen un autor en "clàssic" hi ha aquelles associades a l'anàlisi de qüestions recurrents de les societats humanes, malgrat l'evolució històrica dels sistemes polítics i socials. Un exemple d'aquesta permanent actualitat és Thomas Hobbes.

En el context de la guerra civil anglesa del segle XVII, el punt fonamental que planteja en la seva obra *Leviathan* és que la cooperació entre els humans esdevé pràcticament impossible si no existeix confiança mútua. En les condicions "naturals" de la humanitat, ens diu, la situació és de competència i de por sobre el comportament dels altres. Amb paraules memorables, estableix que en aquestes condicions la vida dels homes esdevé "solitary, poor, nasty, brutish, and short" (solitària, pobra, desagradable, brutal i curta). La confiança per assegurar una convivència pacífica que permeti el desenvolupament en tots els àmbits ha de ser garantida "artificialment". Segons Hobbes, no hi pot haver confiança si no existeix un poder superior que sigui capaç de fer complir la llei de manera eficient. Així, el seu tema central no és, com a vegades es diu, el poder, sinó la confiança. El poder és un instrument per aconseguir-la. La desconfiança genera por i la por genera el conflicte permanent. És l'autoritat política la que promou la seguretat, la seguretat crea confiança, la confiança genera cooperació i aquesta última incentiva els beneficis individuals i socials que la humanitat té vetats en el seu estat de naturalesa.

No es tracta d'una concepció gaire romàntica de la humanitat, però tampoc és una concepció ingènua –com ho són els postulats rousseaunians d'alguns socialismes o anarquismes que creuen que si es promouen condicions socials igualitàries i es millora l'educació tindrem garantida una convivència pacífica i creativa fins i tot en absència de coacció política.

Els estudis científics actuals no ofereixen cap d'aquestes dues imatges sobre els humans. Més aviat ens diuen que cadascuna ofereix només una part de la realitat. Les ciències cognitives i de l'evolució ens diuen que per naturalesa no som només éssers egoistes, competitius i atomorits a la recerca d'un poder coactiu que garanteixi la pau, sinó que també som éssers empàtics i cooperatius. També som això, però no només som això. Es tracta d'una doble condició que hem heretat dels primats i dels mamífers que ens precedeixen en l'evolució de la vida. Kant, que co-

FERRAN REQUEJO

CATEDRÀTIC DE CIÈNCIA POLÍTICA, UPF

neixia i entenia molt bé el pensament de Hobbes, ja havia resumit aquesta doble condició amb un magnífic concepte: la *insociable sociabilitat* dels humans. Som socials, podríem dir, sense que ens acabi d'agradar ser-ho. Ho som i no ho som. Tot alhora. I aquesta és la base del progrés.

Canviant (molt) de registre, ens podem fer dues preguntes:

1) Un país que viu molt incòmode, poc reconegut i mal acomodat en un estat en el qual un conjunt de

ment a totes dues preguntes. Tanmateix, per poc realista que vulgui ser l'anàlisi, crec que apareixen alguns dubtes.

D'una banda, a diferència del cas escocès, el lideratge polític a Catalunya és plural. Això presenta llums i ombres. La pluralitat pot sumar, però tal com s'està produint està minant la confiança ciutadana. Crec que amplis sectors de la ciutadania estan esperant visualitzar una perspectiva de més unitat i unes actituds de més confiança entre els partits. El tacticisme partidista és la millor tàctica per al fracàs. De fet, ara és el moment en què els partits sobiranistes han de mostrar que són bons professionals i que estan a l'altra del repte que impulsen. La confiança és avui part de la professionalitat. I faltin indicadors que s'estigui teixint aquesta confiança.

D'altra banda, cal mostrar que el projecte de futur és de democràcia avançada, inclús, dirigit a tota la

ciutadania. Tots els ciutadans s'han de poder sentir potencialment còmodes en el projecte al marge de les seves característiques socials, culturals o lingüístiques. No només cal comunicar les raons sobre els perquè de la independència –hi ha tantes raons (polítiques, econòmiques, culturals, internacionals, simbòliques, etc.) que la majoria dels ciutadans en podrien fer un llistat ampli–, sinó que també cal donar respostes a les preguntes sobre les incerteses que genera a curt termini un procés d'aquest abast. És el que els ciutadans pregunten en actes, conferències, etc. favorables al procés actual. Cal donar respostes clares i específiques sobre els impostos, les pensions, els serveis de benestar, la relació amb Europa, el creixement econòmic, la qualitat democràtica, el tractament

de les llengües, les futures relacions amb l'estat espanyol, etc.

La independència de Catalunya presenta molts més avantatges que inconvenients per als ciutadans del país, però anar sobrat de raons i motius no implica que la majoria de la ciutadania se'ls faci seus si no s'expliquen amb claredat (i breu-tat). Els informes del CATN són, crec, una bona base per donar resposta a aquestes preguntes, però es tracta d'informes de contingut molt tècnic i dirigits al Govern i als actors polítics i socials. Cal posar a l'abast de la ciutadania els punts clau dels seus continguts.

Incentivar amb claredat la confiança entre els partits favorables al procés, d'una banda, i la confiança entre els partits i els ciutadans, de l'altra, són dos elements del seu (possible) èxit. Cal accelerar aquestes dues confiances.

PERE VIRGILI

Cal donar respostes a les incerteses que genera a curt termini el procés cap a la independència

guerres i de fets fortuïts l'han precipitat a viure, i que busca esdevenir un estat independent, ¿pot tenir èxit en aquest objectiu si no hi ha confiança entre els principals actors polítics que han de liderar aquest procés?

2) ¿El projecte més rupturista de la història contemporània de Catalunya compta amb la confiança de la majoria dels ciutadans del país?

Potser els independentistes més optimistes responen afirmativa-